

1943-02-02

SENDER

Johanne Christine Larsen

RECIPIENT

Astrid Warberg-Goldschmidt

FACTS

Document type:

Letter

Language:

Da

Date explanation:

Datoen er skrevet øverst s. 1

General comment:

"Kaj-Lykke": Man må antage, at Janna Schou havde en kæreste ved navn Kaj.

Han kendes ikke.

Ordet hørse kendes ikke.

B & W blev 27. jan. 1943 bombet af otte britiske fly, idet man fra engelsk side mente, at fabrikken solgte dieselmotorer og andet materiel til Tyskland. Otte personer blev dræbt og 68 såret, da bomberne udover fabrikken ramte det omkringliggende beboelseskvarter. (Nationalmuseets hjemmeside: Bomber over Danmark, sept. 2026).

Laura/Bibbe Warberg var i efteråret 1942 indlagt med gulsot.

Pensionatet: Daisy Bergs mor, Wilhelmine Berg (en søster til Laura Warberg) drev et pensionat i Gothersgade, København. Noget tyder på, at Daisy Berg overtog driften efter moderens død i 1936.

Konsul og vingrosserer Thor Andersen købte i 1942 Frederiksgave (Hagenskov Gods' hjemmeside, sept. 2026).

Sender's location:

Fyn, Dræby, Lindøgaard

Sender info (seal, address, etc.):

Adressen er skrevet på kuvertens bagside

Recipient's location:

Bakkevej 12 Hareskov St.

Recipient info (Transcript, Inscription, etc.):

Adressen er skrevet på kuvertens forside

Mentioned people:

Kamma Balslev
Burmeister & Wain

Archive:

Kerteminde Egns- og Byhistoriske
Arkiv, BB8410

Trykt udgave:

Nej

Provenance:

Testamentarisk gave til Østfyns
Museer fra Laura Warberg Petersen

TRANSCRIPTION

[Med sort blæk på kuvertens forside:]

Fru Astrid Warberg Müller

Bakkevej 12.

Hareskov St.

[Med blyant på kuvertens forside:]

4 Febr. 1943

besv. 15 Febr.

[Med kuglepen på kuvertens forside:]

30-3-2001

18-6-2000

BWP.

[Med sort blæk på kuvertens bagside:]

Lindøgaard, Dræby St, Fyen

[I brevet:]

Lindøgaard. Tirsdag d. 2-2-1943.

Kære lille Dis!

Tak for dit gode lange Brev, det var pænt af dig at skrive igen. Det er jo dejligt, at det gaar godt med Janna, men jeg kan ikke forstaa, at hun har Smerter; jeg har dog paa mine Hospitalsophold oplevet en hel Del Svulst-Operationer, og jeg synes altid, de sagde, at naar først Bedøvelseskalamiteterne var ovre, havde de ikke Spor af Smerter. Men alle Svulster er jo ikke ens, det kan jo være at Æggestok-Sv. er særlig smertefuld. At maatte ligge paa Ryggen er slemt for mange, jeg ved hvad jeg døjede, da jeg i 4 meget lange Uger maatte ligge paa min Ryg, og da jeg endelig fik Lov til at ligge paa Siden, havde jeg ikke Kraft til at vende mig - og der var dog kun 102 Pund at vende. Er det Gentofte Sygehus, hun ligger paa, det er det vel. Hils hende saa meget fra mig, det lille Skind - dog, naar man oplever en Kaj-Lykke, er Sindet jo i Orden. Nu gaar det nok fremad med raske Skridt, men 3 Uger er jo en lang Tid. Jeg er meget imponeret over alle dine Besøg hos hende, hun kan rigtignok sagtens - desværre kunde jeg jo ikke yde Bibbe noget i den Retning i hendes 5 Uger, men hun havde da for Resten Besøg nok.

Tak for din store Interesse for alle vore Nyordninger. Vi er henrykte over det alt sammen, kan du tro. Jeg har nu lavet et Rids, men Forholdet er ikke godt, Møblerne fylder for lidt, der er ikke slet saa meget Gulvplads, som jeg har lavet, men du ser i hvert Fald Sofaens Plads - jeg har forsømt at skrive: til højre - helt oppe ved den modsatte Væg. Elle var her i Søndags; hun kom et Kvarter over 12 og mente hun var i god Tid til Middag -

desværre havde vi spist Kl. 11, da Metha skulde med Toget til Odense, men til alt Held havde vi levnet Middagsmad og jeg fik varmet 3 Stk. Medisterpølse med Rødkaal og Tilbehør og Desert. Hun var helt ovenud begejstret over Stuen og i det hele taget overvældet over alle vore Nyanskaffelser; det var saa morsomt. Det er dette at vi nu har en rigtig Stue at hygge os i med flere af vore pæne Ting og ikke bare en lille Folkestue med umagelige Træmøbler. Ja, det er en Begivenhed for os. Komfuret er stillet op - i Lørdags - og det makker i enhver Henseende ret. Jeg hørser med Metha, at hun skal lægge godt mærke til det, saa hun lærer Reguleringen, hvilket jo er Fidusen, saa der kan spares Brændsel; hvis hun er ligegyldig med det, spares der jo ikke saa meget; men Intelligens er jo ikke hendes stærke Side, saa det skal nok knibe med det - jeg maa vist hørse videre nogen Tid endnu. - Radioen er udmærket, og vi kan følge med i Begivenhederne alle Steder fra. Du gode Gud, hvad der sker! Vi er meget spændt paa, men kan ikke faa at vide om Burmeister & Wain blev bombet eller om de rent ud tog Fejl og kun ødelagde den uskyldige Sukkervarefabrik. Hverken du eller Mornine, som jeg lige har haft Brev fra, giver os Oplysning om det. D. danske Pr. fra London mente vist, at de havde bombet den store Samlehal (den store Glasbygning) men passer det?? Det var jo for at stoppe for Eksporten af Dieselmotorer til T. at de satte det i Scene. Skriv, hvis du ved noget om det.

Jo, tusind Tak, hvis Axel virkelig vil have Ulejlighed med at skaffe og sende Tobak - dog ikke dansk, som vi selv kan faa, men ikke godt kan ryge. Ellers alt andet. Hvis det skulde være muligt at faa rigtig grovskaaret Pibetobak hvad jeg selv jo helst ryger, var det jo herligt, men tillige andet finskaaret; Manse jublede ved Tanken, Brugsforeningen faar saa uhyre lidt hjem nu. Vi vil helst have det sendt mod Efterkrav, men forøvrigt, hvad der er nemmest for Axel - Pengene skal blive sendt omgående. Sig Axel tusind Tak, vi vil være ham saa taknemmelige.

Jeg kan desværre ikke raade dig med Flæskestegen og kender kun Hamburgerryg af Navn, men hvorfor kunde den ikke hænges? Naar vi slagter, har vi Stegene hængende i Ugevis. Svøb et enkelt Stk tynd t Tøj (gl. Gardin) om den og hæng den op ude paa Muren; naar den ikke vil længere - hvilket jo er en Skønssag - saa dyp den i en Gryde kogende Vand; efter endnu nogle Dage, kan man halvstege den

2.

hvorefter den atter kan ligge nogle dage - altid under Tilsyn - paa den Maade kan man have fersk Kød længe, vel at mærke ved Vintertid, og saa bliver det saa dejlig mørt af saadan en Behandling Dette skrives for en anden Gangs Skyld, for den Steg, du skrev om, har du vel allerede taget

under Behandling; hvis du har lagt den i Saltlage, saa lad den ikke ligge ret længe, ikke over et Par Dage, og saa skal den endda vandes godt ud - 3-4 Dage. Men det er lettere, hvis man har det i Hænder, end at udtale sig skriftligt om det.

Jeg havde Brev fra Marie Sperling for et Par Dage siden; Line er nu udskrevet og kommer på et Rekreationshjem i Hornbæk; noget lettere Sygeplejearbejde er sikret hende. Vilhelm, som p.t. faar Lysbehandling i Kbhn. havde haft Brev fra sin Kone - der er jo deres Gaard, der hedder Brogaard? - Over Br.g. var der forleden udspillet en Luftkamp, flere Bomber faldt i Nærheden og en mindre Gaard fuldstændig udslettet. Her er ikke videre hyggeligt i Danmark, heller!

Tak for din Forespørgsel til de to Børn; jeg synes, Tinge har det saa udmærket for Tiden, nu har han i lang Tid været i konstant godt Humør, altid glad og saa livlig. Han er ikke meget nede i sit Hus, er her baade om Dagen paa Arbejde og om Aftenen, naar vi sidder hyggeligt i vor gode Stue og læser. Naar Arbejdet skal gøres dernede, gaar han derned. Han faar 50 Kr. i Løn af Manse - det er jo ingen høj Løn, men den Tid han bruger til sit eget, gaar jo ogsaa fra. - Om Bibbe ved jeg ikke stort for Tiden, hun har taget Ferie (med min Sanktion) m.H.t. at skrive hjem; al den første Tid passede hun kun sit Sygeplejevæsen, havde ikke Spor af Kraft til nogetsomhelst andet, og nu tænker jeg mig, at hun har skrevet Jule-Takke-Breve. Jeg tror ikke, hun skrev et eneste Julekort i Aar, det arme Barn, hun havde simpelthen ikke Kræfter til noget. Elle havde haft Takkebrev fra hende hun havde skrevet, at hun travede Ture og at hun syntes det var det, der gav hende de bedste Kræfter. Jeg har lige sendt hende lidt Æbler, et Par Vaskeklude, som jeg havde hæklet, mine Gummistøvler, som jeg aldrig kommer til at passe mere med de hævede Ankler, der følger med Sygdommen, og lidt andet, saa nu hører jeg nok fra hende. Gid hun snart maa være helt i Orden igen. Tænk, at de lod hende arbejde i lige over 3 Uger, da hun kom hjem, uden at give hende en Fridag, mens en anden af Kammeraterne havde haft 3 Fridage i den Tid. Den Søster der, har behandlet hende skandaløst; Bibbe er ikke underkastende nok, saa hun er bleven sur paa hende; Bibbe tager nu det hele med oprejst Pande og uden at kny eller blive sur - den Glæde skal hun ikke ha', siger Bibbe. Nu mangler der kun 1 1/4 Aar, saa er hun færdig med at være Elev. Hun er kommen bag ud med Læsningen deroppe og har hidtil ikke haft Kræfter til at indhente det forsømte; men hun naar det saamænd nok igen, naar hun først tager fat. Det var rigtignok en lang Snak om Børnene. Om Agraren er at melde, at han har faaet saadan en abnorm god Appetit, og da det næsten al Tid har skortet saa meget paa det, tager jeg det for gode

Tegn.

Mon du har hørt, at Daisys Mand, som jo er Tysker er bleven arresteret af d. t. Værnem. og ført til Tyskland, "til en uvis Skæbne", skrev Mornine. Daisy er sikkert allerede ude af sig selv, det lille Skind; jeg forsømte hende som saa mange andre med en Julehilsen; jeg vil nu gerne skrive til hende, men jo kun med svage Hentydninger af det skete, man ved jo aldrig, om de har hendes Post under Opsyn. Grunden var, at han havde opsagt en tysk Dame, der boede i Pensionatet!! Det lyder nu saa fjollet, at jeg tror, det i Virkeligheden er for at faa Arbejdskraft derved til, naar de gør den Slags.

Mon jeg fik gjort rigtig Rede for Stegen - nej, du kan ikke stege den, naar den har være i Saltlage, men udvandet og kogt er den jo ogsaa dejlig f. Eks. med Grønlangkaal eller hvad andre Grønsager, man har. navnlig hvis den ogsaa ryges - men altsaa alligevel vandes ud. Saa bliver det vel nærmest som saltet, røget og kogt Skinke, hvad der jo er vidunderligt, vi faar det bare aldrig, da det forekommer os at være for lidt sparsommeligt; vi spiser alle vor Skinker som Karbade-flæsk eller Spegeskinke - altsaa blot skaaret af som den er; ogsaa til Paalæg er saadan en saltet og røget - men ellers saa - Skinke jo uvurderlig. Er det ikke pudsigt, vi køber aldrig Kød, jeg kan da ikke huske, naar vi sidst har købt Hakkekød, det eneste vi kan tænke paa at købe. Du vil vel sige, hvad faar I saa til Søndag Middagen. Det magre af Grisene vander vi ud (Kødet skæres i Skiver, ellers kan det ikke udvandes nok), og saa laver vi Frikadeller af det; det er en god Sønd.mid.m. og saa har vi alt vor henkogte Grisemad og Vildt. Hvis vi her paa Landet ikke havde vore Grise at leve af, gik den ikke. - Hvis der ikke sker noget særligt, hverken her eller der, saa varer det noget inden du hører fra mig, for jeg maa tage mig sammen og faa de Breve fra Haanden, som jeg skylder, og Bibbe har jeg jo altid at sørge for. Hils Aksel saa meget og tusinde Hilsner til dig selv. Din Junge

[Indsat øverst s. 1; på hovedet:]

Fik T. A. K. og d. biodynamiske Selskab ikke købt Frederiksgave? Vi saa for nogen Tid siden at det var købt af en eller anden, men maaske dækkede navnet de to Selskaber. S.u.

[Grundplan af et rum inkl. inventar er tegnet på et separat ark. På tegningen øverst er skrevet:]

Lille Bogreol Tobaksbord Tobaksbord Hjørnesofaen Bord Min Lænestol

[Langs venstre side:]

Vindue Vindue Kurvestol Vindue Sybord Stol Kurvestol Konsol m. Radio

[Langs højre side:]

Taburet Bogreol

[Underst:]

Mit gamle Skrivebord Dør Gangen Kakkelovn

4 Febr. 1943.
Ans. 15 Febr.

Fr. Astrid Warberg Müller

Bakken 12.

30-3-2001,
18-6-2000
BWP.

Hareskov St.

Lindogrand, Graby St, Fyen.

Lindagaard.

Tuesday, d. 2-2-1843.

14. Das lille Brev.

Tak for dit gode lange Brev, det var pænt af dig at skrive igen. Det er jo dejligt, at det gaar godt med panna, men i kan ikke fortælle, at hun har smilet; i har dog paa mine Hospitalophærd oplevet en hel del skulst. Operationer, og i synes at tit, de saar, at naar først Bedøvelseskalamitetene var over, havde de ikke Spor af Smerten. Men alle Sygdske er jo ikke ens, det kan jo være at Aggertak so. er slet smertefuld. At maatte ligge paa Ryggen er slemt for mange, i net luvst i døjet, da jeg og 4 meget lange Uger maatte ligge paa min Ryg, og da i endelig fik lov til at ligge paa Siden, havde i ikke Kraft til at vende mig - og der var dog kun 102 lb at vende. Or det Gentagne Sygdske, hør ligges paa, det er det vel. Hils hende paa meget fra mig, det lille Mind - dog, naar man op lever en Kog-Lyske, er Sindet jo i Orden. Nu gaar det nok frem at med raske Skridt, men i lige er jo en lang Tid. I er meget imponeret over alle disse Bred, der hende, hør kan rigtig nok sige - desværre hende i jo ikke yde Billede i den Retning i hendes 5 Uger, men hør hende da for Resten Bred, hør.

Tak for din store Interesse for alle vore Nyordning. Vi er henrykket over det alt sammen, kan den tro. I har nu læst et Bred, men Forholdet er ikke godt, Måderne byder for lidt, der er ikke sled paa meget Guldsplads, som i har læst, men der er i luvst Falt Solaens Plads - i har forstuet at skrive: til hør - luvst oppe ved den smukke Vag. Elle var her i Søndag, hør kan et kvart over 10, men hør var i det Tid til Middag - desværre havde vi Spirit Kl. 11, da Metha skulde med Forst til Adenise, men til alt Helt havde vi læst Middag, mat og i fik varmet 3 Stk. Medisterpølser med Rødder og Tilschör og Desert. Hør var luvst overent begejstret over Stuen og i det hele Forst over volder over alle vore Nyordninger; det var paa ondt. Det er dette at vi nu har en rigtig Stue at bygge og i med flere

af vore pæne Ting, og ikke have en lille Falkstue
med umagelige Tidstribler. Ja, det er en Begiven-
het for os. Konstantin er skilt og - i Søndag - og
det maake i enhver Henseende ret. Jø. hører
med glæde, at him skal bygge gode Maade
til det, saa him lære Reguleringer, hvilket
jo er Tidens, saa der kan spare Brændsel. Hvis
him er ligegyldig med det, spare der jo ikke saa
meget; men Intelligens er jo ikke hendes stærke
Side, saa det skal nok knibe med det - i enaa
nisk lære videre nogen Tid endnu. - Radise
er udmærket, og vi kan følge med i Begivenheder
alle Steder fra. Den gode Guld, hvad der sker!
Vi er meget spændt paa, men kan ikke saa at
vide om Burmeister & Wain blev bombet eller
om de rent ud tog fejl og kørte delvis den uskyld-
dige Sukkerwarefabrik. Hverken den eller Moring
samt i lige har haft Brev fra, giver os Aflysning
om det. I dansk Fr. fra London melder vist, at
de havde bombet den store Familiehal (den
store Glasbygning) men passer det? det var
jo for at stoppe for Eksplosion af Dieselmotorer
til T. at de ville det i Seene. Skriv, hvis du vil
noget om det.

Jo, tusind Tak, hvis Axel virkelig vil have
Nøjdhed med at skaffe og sende Tabak - dog
ikke dansk, som vi selv kan faa, men ikke
gode kan ryge. Ellers alt andet. Hvis det skuer
uden omlyt at faa rigtig grovskaaet Pibetabak
hvad i selv jo helst kryge, var det jo lieft, men
mange andre finstkaaret, Maaske jullede
vel Tanker, Bægerforeninger paa saa delvise
lille hjem etc. Vi vil helst have det sendt
med Ellubæk, men forsvigt, hvad der er nemt
mest for Axel. - Følgende skal blive sent angivet
Sj. Axel tusind Tak, vi vil vare ham saa
fakunlige.

Jo, kan desværre ikke raade dig med Tak,
Heden og kunde kørte Hamburgryg, af navn,
uden hvorfor kunde den ikke lide? Naar
vi slæbe, kan vi Regne hængende i Hjeris.
Tudo et enkelt Stk. tyndt Tøj (gl. Gardin) om
den og hæng den op inde paa Muren; naar
den ikke vil langle - hvilket jo er en Skæbne -
saa dyp den i en Gule Kagerde. Pant. efter
endnu nogle dage, kan man halvtids den

2. Ivoerften den aller kom ligge nogle dage - alt tunde
Tilvogn - paa den Maade kan smad have fevst
Kot lauge, vel at smade ved Vindstift, q saa blive
det sad dejlig mork af saadan en Behandling
Hvile skredes for en anden Gangs Skyld, for den
Ple, du skrev an, ha du vel allerede taget under
Behandling, hvis du har tagt den i Idelleg, sa
lat den ikke ligge ret lauge, ikke mere et Par dage,
q saa skal den ludda vanderes godt et - 3-4 dage.
Men det er lettere, hvis man har det i Haende,
ent at satale sig skriftligt om det.
for ha du Blev fra Medicin Sperling for et Par
dage siden, dine er nu idskrevet q kommer to
et Rekreativsligum i Hornbak, noget lettere Syge-
plejsarbejde u sikret heist. Tillelm, sam p. f.
paa dysbehandling i Kblm. ha du haft Blev
fra oik kone - det er jo da deru Gaard, du lidden
Broggaard? - Ove Br. q. var der foreleden idskillet
en Hultkamp, flere Borne, kaldet i Indiheten
q en mindre Gaard fuldstandig idskillet. Her
er ikke videre bygget i Lansenark, heller!
Tak for din Forsporgsel til de to Borne.
syne, Tunge har det sate idskrevet for Tiden,
den har han i lang Tid været i koudant, gort
Kunior, altit glat q saa livlig. Han er ikke mere
med i sit Hie, er her haab om. Han er ikke mere
q om Aftener, naar vi sidder bygget i vor gort
Tune q Laver. Naar Arbejde skal gort derude, saa
han dermed. Han paa 50 Kr. i Løn af Maane - da
er jo ingen Løj Løn, men den Tid, han bruger til sit
egne, qaa jo q saa fra. - Om Dille vet, ikke stort for
Tiden, him har taget Ferig, met min Vantion, m. H. T.
at skrive Ligen, tal den forste Tid passer, him kun oik
sygeplejende, ha du ikke for af Kraft til noget.
Helt andet, q nu, kanke, q nu, at him har skrevet
pule-Takke - Brev. for ikke him skues et lille pule-
kort i Aa, det arke Barn, him ha du simpelt him
ikke skatke til noget. Elle ha du haft Tabbelres ka hende
him laude skrevet, at him traue Ture q at him
syndes det var det, der gav hende de bedste Thratter.
Ja har lige sent hende litt Ople, et Par Vorkelend.
Han i laud lasket, mine Gummistuler, saa i
aldrig kommer til at passe mere met de haue
Ankle, der falger met Sygdommen, q litt andet
saa nu hore, q mak fra hende. Git him snart var
helt i Orden igen. Tak, at de har hende arbejds i Lige
vet 3 Uger, da him kan Ligen, sate at gort hende
en Fridag, men en anden af Kammeraterne
ha du haft 3 Fridage i den Tid. Den Løst der, har

Utleendhet heude skandalöst; Bibbe er ikke
underkastende nak, saa him er bleuen der paa
heude; Bibbe tager nie det lide med oprejst Pande
og uden at kysse eller blivne öter — den glade skal
hans ikke lid, siger Bibbe. Nie mangler den kein
1/2 Aar, saa er liden fardig med at vade & lev. Him
er kommen her, et snet & as minen desoppe & ha
vidt til ikke laft. Skafte til at indheude det for
komte; men him naar det skandale med igen,
naar him jost tager job. Det var rigtig nok en
laug, snak den Børnen. Om Ageren er at sneld,
at han har faet saadan en abnorm got
Appetit, & da det naesten al Tid har skortet saa
vileget paa det, tager i det for got Vign.
Naa den har hork, at Dainys Mand, som jo
er Tysker er bleuen arresteret af d. l. Verneen. & jo
jost til Tyskland, til en revis Skatne; skien Ma
mine. Dainy er sikker aldelis ude af sig selv, det lide
Skind; i forvante heude som saa midage andre
med en fulelilse; i vil nie gerne skienke til land,
naar jo him med store Antydninger af det skete,
naar det jo aldrig, an de har heudes Port under
og, sym. Grunden var, at han havde onacht en
fyr & Dainy, den baalde i Pensionatet.!! Det lyden
him saa fallet, at i tror, det i Virkeligheden er for
at saa Alhedskraft dernet til, naar de giv den Plag
man i fik gort rigtig Red for Hegen — nej, den kan
ikke skien den, naar den har vare i Tallet, men
udsandlet & kagt er den jo ogsaa degt. f. Skt. med
Grönländsk alle liden liden Grönländ, naar har
namt; liden den ogsaa kyges — men allsaa alle
genet vander ut. Saa bliden det vel nærmest som
laft, røst & kagt Skienke, hvad den jo er vidunderlig;
vi paa det hene bedri, da det forekommer os at
vare for lidt sparsommeligt; vi spiser alle vor Skienke
som Karbadeflask eller Gegerkinke — altsaa blot
skien af som den er; ogsaa til Paalde er saadan
en lallet & røst — men allsaa saa — Skienke i liden
delt. Er det ikke pedsigt, er kagen aldelis Kagt, i kan
da ikke liden, naar vi sidt har kagt Kage Kagt, der
erush, vi kan liden paa at Kage. Den vil vel sig, hvad
faar i saa til Sinda Midagen. Det magke af
Grüne vander er ut. Kagnet Thies i Thien, eller
kan det ikke udvandes nak, & saa liden er Frike
deller af det, det er en got Sinda Midagen, & saa liden
vi akt vor liden Kagnet Grönländ & Vilt. Hvis vi har paa
dandlet ikke liden vore Grise at liden af, gits den
ikke. — Hvis den ikke sker meget selt, liden den
eller den, saa var det meget indlen den liden paa, mig
for i naa liden mig liden, & paa de Børne feat
Kagnet, røst, skien, f. Bibbe. liden i gakt at liden
for til skien den liden & liden Kagnet til de, liden.

